

ST. OLAV

Nr. 16

Oslo, den 20. april 1939

51. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Leiesvennen. — Det albanske spørsmål. — Storhertugdømmet Luxemburgs hundreårsfest. — Universitetsliv i U.S.A. — Ukeprogram for Vatikanets sender. — Utdannelsesfondet kaller. — Herhjemme. — - og derute. — Ungdoms yrke — Kirkens styrke.

Leiesvennen.

2. søndag etter påske.

«Men leiesvennen flykter—»

«Men leiesvennen ser ulven komme, forlater fårene og flykter —» med disse ord uttaler Kristus en sorgfylt dom over mange av oss uten at vi i grunnen er oss det bevisst. Det er nemlig så almenmenneskelig og derfor også katolsk-menneskelig et trekk, at vi forblir på overflaten av en ting istedet for å fordype oss i den, idet vi hefter oss ved det mest fremtredende i en beretning og lar enkelthetene gå oss forbi. Evangeliet til denne søndag står så helt i den gode hyrdes tegn — hans skikkelse, hans op-treden og hans ord dominerer så sterkt og har så meget å belære oss om, så mange direktiver å gi oss, så mange impulser å berike oss med, at vi glemmer å overveie de andre tiknytningspunkter til vårt eget liv, som finnes i beretningen om den gode hyrdes ferd — og i første rekke springer vi kan hende leiesvennen over. Vi gjenkjenner ham ikke — vi anerkjenner ham ikke som vårt eget speilbilled — vi erkjenner ham ikke som en innstilling i vår egen sjel —

Og dog er hans mentalitet sørgelig ofte identisk med vår —

Men flykter vi da — vi, som med glede og hellig nidkjærhet trer i bresjen for vår Kirke hver gang den angripes eller kritiseres — vi som uten frykt møter alle som vil skade den i ord og gjerning, og som alltid roper «vakt i gevær» om en eller annen «ulv» dukker op i form av nedsettende omtale av den i avisartikler eller foredrag? Kan man kalle det «flukt» — er det ikke tvert om slik vi best som gode tjenere står hyrdene, våre prester og ansvarshavende bi —?

Jo, selvfølgelig er dette bra — men det finnes verre

ulver enn de som kommer i sin egen skikkelse utefra! Fullt så farlige er de ulver som kommer i fåreklær — som går så tilsynelatende uskyldig om iblandt oss og i oss, iført fromme talemåters og fromme tankers og følelsers drakt og ofte kun kjennes på sine frukter, på sine virkninger: at de istedetfor å være ledd i en samlet hjord « røver og adsplitter» den — minsker dens antall og berøver den dens livskraft. La oss vedstå oss vårt kjennskap til dem, ti tør noen av oss si oss fri for ikke å ha sviktet oppgaven som «leiesvenner», som våre presters medhjelpere, og ikke ha flyktet, hvor vi skulde være blitt og ha tatt kampen op?

Klager vi nemlig ikke over at alt er kjedelig og dødt i våre rekker — at vi er lei og kjed av menighet, foreninger, kongregasjoner, møter og tilstelninger? Prestene sier for lite og legfolk sier for meget hvis det ikke er omvendt — vi selv brukes enten til så altfor meget eller vi får ikke lov å slippe til og begge deler er herlig stoff til beklagelse — noen av våre trofeller vil alltid gjøre sig gjeldende eller de rører ikke en finger og begge deler er velkomment stoff til kritikk — møtene er altfor livlige eller altfor stille og begge deler er like galt summa summarum: vi holder oss borte fra menighetslivet for etterpå å notere med hellig forargelse: at «tenk, nu kommer der ingen mer i kirken eller foreningslokalet!» Og skylden får presten eller direktøren eller prefekten eller foreningsmedlemmene eller de unge eller de gamle — alle, undtatt vi selv!

Skjønt sannheten er at det kun er vi — du og jeg! — som har sviktet! Vi har nemlig ikke hatt den kjærlighet og de krefter som ansvarsbevisstheten

gir og derfor har vi flyktet den feigeste av alle flukter: flukten bort til *selvrettferdighetens* sikre vern mot alle ubehagelige tanker og overveielser idet vi søker mer eller mindre bevisst beskyttelse i den uten å ane, at den gir oss djevlesplinten i øiet så vi mister den rette sans for alle dimensjoner når det gjelder hjorden, vi tilhører, i forhold til oss selv. Selvrettferdigheten lærer oss til og med å sette negative fortegn foran alt og alle — til og med for den gode hyrde, vår egen hyrde —.

Akk dessverre, «leiesvennen» har nok bud til oss alle — men la oss da legge oss dette bud på hjerte! Vi tilhører fårene og fårene tilhører oss og sammen tilhører vi hyrdene — skal vi derfor ikke hjelpes ad så det kan bli en stor levedyktig og fryktløs hjord? Skal vi ikke forsøke å gjøre epistlens ord til sannhet: vi «var som villfarne får, men er nu omvendt til våre sjeles hyrde og biskop?»

La oss be med søndagens

Kirkebønn:

Gud, du som ved din sønns fornedring har opreist den falne verden, gi dine troende en evindelig glede, at du må la dem, som du har utrevet fra den evige døds farer, nyte den evige salighets gleder!

Stillebønn:

Herre, la det hellige offer alltid skjenke oss heldbringende velsignelse at det med kraft må fullbringe hvad det virker i hemmelighet!

Sluttningsbønn:

Vi ber dig, allmektige Gud, gi oss å få del i din levendegjørende nåde så vi alltid må kunne rose oss av denne din gave!

Det albanske spørsmål.

I flere blader har det stått en notis om at de albanske katolikker har hilst italienerne med glede som befriere. Det er en uttalelse som er falt mange tungt for brystet — Mussolinis langfredagstokt kan aldri fortone sig som annet enn et overfall hvis karakter har fått et ekstra brutalt anstrøk på grunn av den unge dronnings flukt med sin to dager gamle sønn.

Selvfølgelig må et hvert rettenkende menneske ta avstand fra den metode som italienerne har benyttet — selv den rettferdigste sak mister sin berettigelse når den håndheves med slette og forkastelige midler! Men vi må ikke glemme at det er adskillig lettere for oss, som står utenfor og kun på avstand er interesserte tilskuere, å bedømme en situasjon objektivt enn det er for dem som lever midt oppe i de vanskeligste forhold og plutselig stilles overfor det faktum at halvmånen blekner og de uforsonligste motstandere av den kristne tro må vike for overmakten. At de ikke i øieblikkets lettelse tenker på

hvorledes dette er skjedd men bare føler glede og takknemlighet overfor *sine* befriere er like så forståelig, som at det for andre er en hjertesorg å se hvorledes atter rett og urett er blitt så sammenfiltret at man synes det må en ny syndflod til for igjen å skape gode og rettferdige forhold på jorden!

Men la oss gjøre iallfall et forsøk på å gi en objektiv fremstilling av forholdene i Albania og de begivenheter som er gått forut for Mussolinis røvertokt og som er grunnen til at han og hans rådgivere er i subjektiv god tro når de betegner sig som «befriere», selv om vi andre må bruke andre ord.

Albania er et av Europas vanskeligst tilgjengelige land. Tross sin buktede og til dels flate kyst er det så opfylt med kvikksand, skjulte kløfter og bunnløse sumper at man må være godt kjent for uten fare å kunne ferdes utenfor de utstukne veier. Syd for Valona går i øvrig fjellkjedene steilt ned til havet og umuliggjør ethvert brukbart havneanlegg. Innover landet strekker sig fruktbare men malariafylte engdrag og hele det egentlige indre består kun av ville, til dels uutforskete kalkberg, som i de nordalbanske alper når en høide på 2600 meter. I disse fjellkjeder har imidlertid flodene gravet leier som danner enkelte oaser, til hvis dyrkbarhet også bidrar et mildt regnværsklima på grunn av den nære forbindelse mellom havet og fjellsidene. Ved kysten finner man en utpreget middelhavsflora med oliventrær, vinstokker og sydfruktrær, mens det indre hovedsakelig er dekket med skoger. Disse har dog lidt meget ved den rovdraft de i de senere år har vært utsatt for.

Et slikt land er selvfølgelig ytterst sparsomt bebygget — foruten hovedstaden Tirana samt byene Skutari og Kortscha finnes der ikke byer av noen betydning. Mer enn $\frac{4}{5}$ av befolkningen består av albanere, opdelt i stammer som innbyrdes bekrieger hverandre. Resten er greske og slaviske minoriteter. Overveiende er de alle muhammedanere — i syd finnes en del gresk-katolikker, mot øst en del romersk-katolske. Blodhevn er ennå en religiøs institusjon — heldigvis det eneste land i Europa hvor dette er tilfelle! — og den har dannet den vesentligste hindring for befolkningens vekst og kulturelle fremskritt.

Det sier sig selv at under de gitte naturforhold lar kun en brøkdelen av landet sig opdyrke, men selv disse strekninger er ikke fullt utnyttet — hovedsakelig er det kun maismarker man har lagt an med. Hovednæringsveien er får og gjeitavl som imidlertid drives efter de mest primitive prinsipper. Litt husflid finnes hist og her — mest er det grove tepper, lær- og metallarbeider som fremstilles. Man har lenge ment at landet skulde ha rike mineraler skjult i sin jordbunn — foreløbig har man dog kun drevet det til å utvinne salt og asfalt på enkelte kyststrekninger samt konstatere at der finnes et stort oljefelt omkring Valona, hvilket i tilfelle det vil lønne sig å oparbeide; det vil skaffe en større havnetrafikk til Durazzo og Valone selv. Landeveiene er dårlige

skjønt Italia har ydet regjeringen store bidrag til deres utbygging — jernbanenettet er meget ufullkomment. Der utføres landbruksprodukter som egg, ost, smør og levende kreaturer samt slakt foruten olivenolje og innføres tekstiler, metallvarer og all kolonial.

Politisk og kulturelt har Albania alltid vært en utpreget Balkanstat, opdelt i stammer som innbyrdes alltid lå i strid og som selv ikke den felles fiende Tyrkiet kunde forene til samlet motstand. I 1913 blev det efter Balkankrigen gjort til et selvstendig fyrstedømme av stormaktskonferansen i London og en tysk prins Wilhelm av Wied innsatt som regent. Ved verdenskrigens begynnelse forlot han imidlertid sitt rike, halvveis frivillig, halvveis fordrevet — Grekenland annekterte den sydlige del av landet og det øvrige opkastet sig til republikk. Skiftevis blev den ledes av forskjellige stammehøvdinge til Jemal Pashu, overhode for en fjellbande som kaltes Matis opkastet sig som leder og da han døde forholdsvis ung blev han etterfulgt av sin sønn Zogu som da var 12 år gammel og som man følgelig kan tenke sig har hatt en kulturelt sett såre utilstrekkelig opdragelse. I 1922 opkastet han sig til president og antok navnet Achmed Bey Zogu, hvilket betyr Ørnefuglen. I 1927 gjorde han en vennskapspakt med Italia og fikk et stort lån av Mussolini til å utbygge sitt land. Elektrisitetsverket blev anlagt og traktorer dyrket jorden, men bøndene likte dårlig de fremmede metoder og gang på gang var det reisninger og forsøk på å drepe Zogu. Han levet som en eremitt og spiste aldri annet enn mat som hans mor eller seks søstre hadde laget. Selv da hadde han en mann til å smake på all mat. Han hugget hvert tre og hver busk i en avstand av et par kilometer omkring palasset og mottok alle som kom for å snakke med ham med et gevær i hånden.

I september 1928 lot han sig utrope til konge. «Ingen i dette landet vet hvad en president er,» sa han. «Jeg må pynte mig med en kongetittel.» Mussolini sendte ham et antikt gudinnehode i presang og Italias konge et telegram: «Vi er brødre.» Det var lenge umulig for ham å forlate palasset for å bli kronet, og den utenlandske presse refererte til ham som vekselvis kong Logu, kong Achmed og kong Achmed Bey. Først da det tre måneder senere kom en offisiell meddelelse fra Tirana om at han var kronet, fikk Europa ordentlig greie på navnet hans. Det var kong Zog I — han hadde sløifet u.

Kronen kom i en hatteske fra Italia. Kongen hadde uendelige meget å utrette og ressursene var uhyggelig små, så han satte sin apanasje til 18 000 £ om året — Europas billigste konge. Han gikk aldri ut og gav bare fire mottagelser i ti år.

Store vanskeligheter viste det sig da det blev tale om et standsmessig ekteskap — både en italiensk og rumensk prinsesse betakket sig. Det var nok av unge piker i hans eget land, men Zog er muhammedaner og hans tro og hans kjærlighet hadde vanskelig for å passe sammen. En brud han hadde utvalgt blev drept dagen efter. Zog åpnet en blodfeide mot hennes familie og utryddet alle

sammen. Så møtte han grevinne Geraldine Apponyi på et ball i Milano og blev straks over hals og hode forelsket i henne. I april forrige år giftet de sig efter en hel del motstand. Mussolini likte ikke brudens ungarske avstamning. Vatikanet hevdet at hun som romersk katolsk måtte la sine barn opdra i den katolske tro hvis hun vilde ha kirkens velsignelse, mens den albanske lov sa at barna skulde ha sin fars tro. Det var første gang Zog trettet med Roma.

Brudens mor er amerikanerinne, og bruden selv hadde en liten stilling i et museum i Budapest. Kongen overøste henne med dyrebare presanger, diamanter, hester og pelsverk.

Den unge fremmede piken fikk gode veninder i kongens tre ugifte søstre, og sammen dannet de et amazonkorps. De går med røde benklær, brune jakker og patronbelter. De er opøvet til å bruke både makingeværer og rifler. Da prinsesse Maxide hadde vært på besøk i Amerika, fikk hun beveget kongen til å forby sløret. En vebnet opstand var følgen, men den blev slått ned av politiet. Kvinnens stilling i Albania betegnes ganske godt med det gamle ord-sproget: «Litt mer enn min hund, litt mindre enn min hest — det er min hustru.»

Kongens bryllup blev feiret med stor prakt men tross brudens katolske tro efter muhammedansk ritual, hvilket falt den ærekjære og kirketro ungarske Apponyi-slekt tungt for brystet. Den glimret derfor også ved sitt fravær idet kun ganske få av dens medlemmer var mott frem — derimot var Mussolinis svigersønn grev Ciano forlover og både Mussolini og Hitler sendte praktfulle gaver. To dager før italienernes overfall fødte dronning Geraldine en kronprins — landet jublet og Mussolini sendte sin varmeste lykkønskning — på overfallsdagen måtte den unge mor transporteres på ilsom flukt med sitt lille barn og ledsaget av konges søstre og et par få trofaste. Kong Zog fulgte umiddelbart efter og hele fyrstefamilien er i øieblikket internert i Larissa i Grekenland mens kong Viktor Emanuel har føiet Albanias krone til sine øvrige regalier.

Intet av det hertil fortalte forklarer imidlertid de albanske katolikkens innstilling overfor de italienske «befriere» — det gjør kun kjennskapet til landets religiøse forhold.

Allerede i kristendommens tidligste tid blev den forkynt i Albania av apostler fra Epirus og Macedonia. I 518 erfarer vi at bispedømmet Pisren — nu det serbiske Prizren — kappes med Thessalonika om å vinne proselytter og Scodra, det nuværende Skutari, var et erkebispedømme så tidlig som i 387 — det blev i 877 lagt under erkebispedømmet Dioklea, som atter i 1876 avstod sitt primat til det gjenoprettede Scodra. Kristendommen blomstret like til den store folkevandring fant sted. I 840 kom de kristne albaniere under patriarken av Konstantinopel hvorved de blev revet med av det store skisma og delvis ved makt i det 12.—14. århundre tvungne til frafall fra den romerske ritus. Under den store nasjonale helt Skanderberg hadde katoli-

sismen atter en blomstringstid men etter hans død i 1468 oversvømmet tyrkerne hele landet og en opstand i 1686 med det formål å avkaste det muhammedanske åk førte kun til blodige kristenforfølgelser hvorunder tallrike kirker blev laget om til moskeer. Gjennem alle de senere århundrer har Kirken hatt mange martyrer i Albania. Landet hører under propagandakongregasjonens virkefelt og særlig har franciskanerne utført et stort arbeid blandt den tross alt halv-civiliserte befolkning — likeledes virker en del jesuittfedre der bistått av innfødte prester. Det katolske hieraki omfatter nu erkebispeddømmene Durazzo og Skutari med bispetsetene Alessio, Pulati og Sappe — alle disse navne er like til den aller siste tid skrevet med martyrblood i Kirkenes annaler! Om dette vil bli anderledes nu vil fremtiden vise — en god sak kan bli ødelagt når det anvendes slette og urettferdige midler og når andre menneskers berettigede følelser forhånes og ringeaktes. Vi har all god grunn til å be for våre albanske trosfeller at de ikke blir ledet i fristelse til ikke mer å kunne se klart mellom rett og urett, selv om lettelsen fra det muhammedanske åk føles som en stor befrielse. Ikke ved Peters sverd eller «legioner av engler» vant Kristus seir men ved sin bønn i Getsemane og sitt offer på Golgata — — —

Storhertugdømmet Luxemburgs hundreårsfest.

Når nu d. 22. og 23. april storhertugdømmet Luxemburg feirer hundreårsfesten for sin uavhengighet kan ikke dette la oss norske katolikker helt uberørt. Ikke mindre enn to av våre biskoper er komme til oss fra dette i omfang lite men i kulturell henseende høistående land, nemlig biskop Fallize og vår nuværende biskop dr. J. Mangers. Enn videre de avdøde men ennu i så mange katolikkers kjærlige erindring levende prester Grüner og Kleis samt våre to ærverdige nulevende geistlige Ugen og Weirig. La oss heller ikke glemme at St. Franciskus-Xaver-kongregasjonens medstifterske og første forstanderinne, moder Bonaventura i Haugesund kommer fra Luxemburg. Alt det binder oss med takknemmelige tanker til det luxemburgske folk, og dets store gledesdag skal ikke gå upåaktet hen.

Så langt man kan følge det tilbake — og allerede i det 10. århundre nevnes grevskapet Luxemburg som et samlet hele — har dette folks historie vært en stadig aktiv protest mot all vold og undertrykkelse: Lite som det er i utstrekning og med store naturherligheter i sin fruktbare jordsmon og sine rike gruber har det alltid vært et mål for griske nabostaters interesser, og etter tur har både Nederland, Frankrike og Tyskland hersket over det. Men denne fremmede suverenitet har aldri formådd å underkue folkets frihetstrang og uavhengighetsfølelse. Gang på gang er det blitt «avstått» så til den ene makt, så til den annen — men innerst inne er den ekte luxemburger forblitt tro mot sig selv og sin nasjon.

Forankret i en utpreget religiøs mentalitet har det luxemburgske folk forstått å bevare sig selv, sitt særpreg, sine skikker, og det stod derfor modnet til selvstyre da den lykkelige dag endelig oprant. Men der gikk en lang og tung tid forut for den. Vel var landet på Wienerkongressen 1815 blitt et storhertugdømme men man gav det en dobbeltstilling, som måtte avfø stadig friksjonsstoff, idet det blev en tysk forbundsstat samtidig med at det kom i personalunion med kongeriket Nederlandene. Når dertil kommer at dets hovedstad fra før av var den sterkeste festning i Europa var det intet under at fruktene av denne ukloke politikk måtte melde sig da Belgia i 1830 gjorde opprør mot Holland og blev et eget rike. Den vallonske del av Luxemburgs interesser var nemlig i utpreget grad knyttet til Belgia, mens den øvrige del forblev Holland tro — den del som utgjør det nuværende storhertugdømme. De europeiske stormakter trådte sammen til en konferanse i London 1831 og man løste da problemene ved å tildele det nyoprettede kongerike Belgia den vallonske provins av Luxemburg, idet man dog som en balsam på dette sår samtidig med at man bekreftet den øvrige del av landets personalunion med Nederland gav det full selvstendighet i sitt styre. Der forelå snart utkastet til til en helt fri konstitusjon som kun manglet kongens underskrift — men Wilhelm I nektet i mange år tross stormaktens avgjørelse å underskrive. Det skjedde først i april 1839, og det er denne begivenhet som feires i år.

Imidlertid var Luxemburg på grunn av sin fremtalte sterke festning et stadig uromoment — og i 1867 truet det til og med med europeisk storkrig på grunnlag av dette uløste problem. Da trådte Østerrike, Preussen, England, Frankrike, Italia og Belgia atter sammen til konferanse i London, og nu man besluttet da å nedlegge festningen i Luxemburg samtidig med at man garanterte landets nøytralitet, forutsatt at det selv vilde overholde den. Man betegnet denne overenskomst som en «europeisk nødvendighet» idet det nøytrale Luxemburg skulde være «tungen på vektskålen» for likevekten i Vesteuropa.

Personalunionen med Nederland varte til 1890 hvor kong Wilhelm III døde uten å efterlate sig mannlige arvinger og Luxemburg derfor kåret hertug Adolf av Nassau som sin første helt selvstendige hersker. Der blev fort knyttet de dype vennskapsbånd mellom den storhertugelige familie og folket som fremdeles eksisterer. Den nuværende regent er storhertuginne Charlotte, som efterfulgte sin søster Adelheid, da denne under verdenskrigen tok sløret efter den tyske invasjon fordi hun ikke vilde være noen hindring i å skaffe landet de best mulige fremtidsbetingelser. Luxemburgerne vet at den samme opofrende og selvforglemmende innstilling preger deres nuværende fyrstefamilie. Den er som det levende symbol på landets uavhengighet og frie stilling.

Det nuværende storhertugdømme Luxemburg er 2586 kvkm. med ca. 300 000 innbyggere — men dets kulturelle innsats er av stor betydning og rekker langt ut over landes egne grenser. Symptomatisk for folkets høie spirituelle stadi er dets presse — i sitt organ «Luxemburger Wort» eier det en røst som forstår å gjøre sig

gjeldende også i verdenspressen, utmerket redigert som det er av mgr. Origer. Hvad de sproglige forhold angår har det vel sitt eget sprog — en dialekt som er dannet på grunnlag av fransk, tysk og nederlandsk og som det undervises i på skolene — men for øvrig har det ikke mindre enn to offisielle sprog: tysk, som er det alminnelige talesprog og som brukes i kirkene, og fransk som brukes i den offentlige administrasjon.

Vi har før nevnt den utpregede religiøse mentalitet som luxemburgerne besitter — karakteristisk er det at hundreårsjubileet i første rekke skal feires ved avholdelsen av en rekke høitidelige takkegudstjenester. I to dager vil alt arbeid i det lille driftige land stå stille — plogene vil hvile tross våronnen er i full gang og i grubene vil der herske taushet. Men hele nasjonen vil være samlet i sine mange vakre kirker og fra dem alle vil bønnen stige op:

Behid du d'Letzeburger Land
Vu friemen Joch a Led —!

Universitetsliv i U.S.A.

De fleste europeiske studenter, som bestemmer sig til å tilbringe en del av sin studietid ved et eller annet amerikansk universitet, blir i almindelighet meget overrasket når de ankommer til stedet de har valgt sig. Den gjengse opfatning av et amerikansk universitet som «en sportsplass hvor der er anledning for de legemlig svakt utrustede til å lese» holder ikke stikk — amerikanske studenter sporter ikke mer enn europeiske og dessuten må man huske at der ikke finnes noen almindelig verneplikt i U.S.A. og at sport altså er all den legemlige trening en ung mann får derover. Men hvad der aller først undrer en europeer er det uceremonielle og tilsynelatende skjodesløse ved alle akademiske forhold. Alt foregår i helt kameratslige former, også omgangen mellom professorene og elevene, og de første holder i almindelighet åpent hus for studentene.

Noget ligger kan hende grunnen til dette i det faktum at der intet skille er mellom universitet og borger — begrepet «akademiker» er ukjent. Hele utdannelsessystemet er ikke så skarpt avgrenset som hos oss. Kun 17 år gammel kommer studenten like fra middelskolen til universitetet og gjennomgår dettes forskoler, de såkalte «college». Etter 4 års college begynner så det egentlige universitetsstudium med en «Bachelor of Arts»-prøve, som for øvrig for de studenter, som ikke vil gå den direkte videnskapelige vei, kommer til å forme sig som en avgangseksamen.

Et universitetskompleks — de ligger nesten alle i nærheten av mindre byer idet hver stat har sitt eget universitet — kalles «the campus» og er som en liten by for sig selv med institutter, studenterhus, svømmehaller, sportsplasser, parker og haver. Dette avsluttede preg fremmer lærernes og elevenes innbyrdes samfunnsfølelse. En viss religiøs form er bibe-

holdt — hvert semester innledes således med en offisiell gudstjeneste. Teologiske fakulteter finnes dog intet sted, da de forskjellige kirkesamfund har sine egne «religionsskoler». Studentene bor i store fellesbygg, som i collegetiden er inndelt etter kjønnene i «fraternities» og «sororities», som igjen omslutter flere nasjonale lag, så at hver student med en gang kan finne, hvor han eller hun naturlig hører hjemme. Der hersker en utpreget solidaritetsfølelse mellom hver enkelt gruppes medlemmer, som også har nedsett en særlig «æresrett». Enn videre finnes der foreninger med spesielle formål såsom sang, diskusjon, de forskjellige sportsgrener o. l. Campus'ens klubbhus spiller en stor rolle idet her avholdes alle festligheter, foredrag, diskusjoner, konserter o.s.v., likesom det er møtested for lærerne og studentene. Myndigheten i en «campus» innebæres av «husmødre» og de av staten ansatte og høit betalte «studenterrådgivere», som samtidig er utstyrt med en viss juridisk autoritet. Alt dette gjør sitt til at et universitetsophold i U.S.A. ikke alene betyr en kunnskapsberikende tid, men også blir en lære i samfunnsfølelse og kollegialt samarbeid. Der legges så stor vekt på denne side av utviklingen at såvel lærerpersonalets som elevenes fulstendige mangel på anledning til ensomhet kan medføre en viss overfladiskhet, fordi der ikke blir tid til å gå dypere i problemene. Dog er det et faktum at de amerikanske professorer teller svært mange Nobelpristagere i sine rekker.

Det som i det amerikanske universitetssystem mest svarer til vårt universitet er den såkalte «graduate school». De amerikanske professorer må foruten å være videnskapelige spesialister samtidig være flinke ungdomsveiledere. Derfor er det også sørget for at det gis de unge, som vil gå den vei, lett adgang til en god og allsidig utdanning idet de har anledning til å virke som «assistent» og «instructors» og kan fortsette sine studier samtidig med at de utfyller og lærer å utfylle disse stillinger. Dessuten innrømmes det en professor, som har forelest syv år i trekk, et «sabbatsår», som han kan benytte, selvfølgelig med full lønn, som friår til f. eks. personlige studier i Europa.

Endelig må nevnes at alle amerikanske universiteter råder over store legater, videnskapelige samlinger, biblioteker, laboratorier m. m. Samt at det ikke er vanskelig for en utlending, som behersker engelsk, å få full adgang til å nyte godt av den amerikanske foretreffelige universitetsutdanning.

Man kan imidlertid ikke skrive om det akademiske liv i U. S. A. uten å komme inn på den særlige kulturfaktor som det katolske universitet i Washington representerer — til og med da det i år feirer sitt 50 års jubileum. Det var i november 1884 at 65 amerikanske erkebiskoper og biskoper under forsete av kardinal James Gibbons var samlet i det 3. plenarkoncilium i Baltimore og der fattet den beslutning å opprette et «alment høiere seminar efter et katolsk universitets norm». Store donasjoner fra rike ameri-

kanske katolikker muliggjorde at man fort kunde gå igang — allerede 24 mai 1888 blev grunnstenen lagt — i mars 1889 stadfestet pave Leo XIII statuttene og samtidig blev de godtatt av staten, og 20. november samme år blev universitet høitidelig erklært åpnet av kardinal Gibbons i nærvær av president Harrison. Det hadde da et fullt utbygget teologisk fakultet: «School of Sacred Sciences». Utviklingen stod imidlertid noen år i stampe — i 1895 fikk det dog to fakulteter til: «School of Philosophy» og «School of Social Sciences». Senere kom «School of Canon Law», «School of Philosophy», «School of Sciences». Imidlertid er det først i de siste 25 år at det er kommet på høide med de øvrige universiteter i U.S.A. — 1922 hadde det 94 professorer og 800 «graduates Students», nu er tallene betydelig høiere.

Som det nu foreligger har det følgende 5 hovedfakulteter: «School of Sacred Theology», «School of Canon Law», «School of Philosophy», «School of Social Science» (statsvidenskap), «School of Social Work» (anvendt sociologi), «Graduate School of Art and Sciences» (kunst, filologi, historie o.s.v.) — det siste med intet mindre enn 23 «departments». Til denne kjerne slutter sig ca. 30 «Colleges» med særlige oppgaver såsom utdanning av lærerkrefter, socialhjelperske o.s.v. Hertil kommer ca. 300 «High Schools» og 50 noviciater for forskjellige ordenssamfund. Som ved alle andre universiteter holdes ved samtlige fakulteter promotioner for de tre akademiske titler «Bachelor», «Master» og «Doctor».

Det er imponerende resultater universitetet har å opvise i løpet av det halve århundre: mer enn 50 biskoper i U.S.A. har således fått sin utdanning ved det. De store «sommerhøiskolekursus» samler også hvert år mange deltagere — og ved siden av hele denne praktiske innsats er universitetet samtidig blitt et forskningsinstitutt med betydelig videnskapelig ry. Det har tallrike psykotekniske, kjemiske, biologiske, psykologiske og elektrotekniske laboratorier og utsender en rekke anerkjente videnskapelege fagskrifter og fagblad.

Universitetet ledes av en rektor, ansatt av bispekonferansen, med et akademisk senat ved sin side. Bispekonferansen fører overopsynet og har det avgjørende ord i alle disiplinære- og studiespørsmål. Forretningsforslen besørger av en «Board of Trustees», bestående av biskoper, prester og legfolk — midlene innkommer ved legater, skolepenger, avgifter og innsamlinger, bl. a. ved kirkekollekter over hele U.S.A. på en bestemt «universitetssøndag».

Det katolske universitet står på like linje med de øvrige universiteter og er således optatt i det store offisielle forbund «Association of American Universities», som stiller meget store krav til sine medlemmer. Den nuværende pave Pius XII uttalte sig på sin reise i U.S.A. meget anerkjennende om det og kort før sin død sendte pave Pius XI det en håndskrivelse i anledning det tilstundende jubileum. Det representerer en stor og betydelig innsats i U.S.A.s åndsliv.

Ukeprogram for Vatikanets sender

	kl.	bølgelengde	sprog
Søndag:	11	31.06	fransk.
	19	19.84	engelsk.
Mandag:	20	48/47	nederlandsk.
	21.30	»	italiensk.
	21	»	polsk.
Tirsdag:	14.30	25.55	engelsk.
	16.30	19.84	»
	20	48/47	»
	20.30	»	tysk (trosundervisning).
Onsdag:	20	48/47	fransk.
	20.30	48/47 3i.06	engelsk.
	21	48/47	spansk.
Torsdag:	20	48/47	engelsk.
	20.30	»	italiensk.
	21	»	polsk.
Fredag:	20	48/47	engelsk.
	20.30	»	tysk (etterretninger).
Lørdag:	20	48/47	fransk.
	20.30	»	russisk.
	21	»	spansk.

Meddelt av Vatikanets senderstasjon.

Utdannelsesfondet

kaller til fest

hos baron Holberg

d. 7. — 10. — 14. mai. Mgr. Snoeys er festens beskytter. Vi opfører Jeppe på bjerget.

Hjertelig velkomne alle!

Herhjemme —

Oslo. St. Halvardslagetets familieaften søndag den 2. april blev meget vellykket. Frk. Bjerknes holdt et meget interessant foredrag om sine reiser. Det blev hilst med stormende bifall, hvorefter det var selskapeleg samvær. Som vanlig var det fullt hus og god stemning.

G. O.

Oslo. O.K.Y. hadde stor suksess med sin fest 2. påskedag, som i alle henseender blev vellykket, både med hensyn til det åndelige og det materielle. Det åndelige blev besørget av den lange rekke gode, alvorlige og manende taler som blev holdt. Av talenes rekke skal vi her bare innskrenke oss til å nevne pastor Høghs glimrende og anslående tale. Pastor Høgh som denne påske har holdt ynglingenes retrett, sumerte i få ord sine taler, en opsummering som gav inntrykk av at retretten har vært i de rette hender. Hs. hoiærverdighet biskopen holdt senere en tale for ungdommen. Det er ungdommen Kirken må bygge på, uttalte biskopen,

det er ungdommen som skal føre Kirkens sak i et samfund som mistet kontakten med Moderkirken for fire hundre år siden. Hans tale blev mottatt med langvarig applaus. Av de andre talere merket en sig særlig fabrikkkeier Müllers intense appell til vår katolske ungdom. Han påla dem å legge mere av hjertevarmen i kristenlivet, for uten hjertevarmen og villigheten til å tro nyttet det lite. Også Mgr. Snoeys og de andre talere appellerte til den katolske ungdoms kristenliv, appeller som forhåpentlig blev hørt og vil bli etterfulgt. — Festen fortsatte utover kvelden med kunstnerisk underholdning av skuespiller Willy Olafsen, hvis oplesning vakte berettiget begeistring. Alt i alt en hyggelig aften i ekte katolsk ånd.

Arild.

— og decute

«Tro og skjønnhet». For et års tid siden opprettet riksungdomsføreren Baldur von Schirack en organisasjon «Glaube und Schönheit» for unge piker fra 17—20 år. At det med ordet «tro» ikke forbindes noe som helst kristelig men kun det nasjonalsocialistiske sier sig selv, og like fra begynnelsen av blev det også særlig sterkt betonet at oppdragelsen av de unge piker skulde skje etter nazistiske og ikke etter kristne prinsipper. Schiracks eget tidsskrift «Welle und Macht» har inneholdt lange og inngående artikler om hele organisasjonens art og virkemåte, og i en av de første av disse artikler skrives det meget betegnende: Kirken vil sikkert betrakte denne begynnelse til en sterkere erkjennelse av alt jordisk verdi med onde øine når naturens egne moralske bud får komme til sin rett vil deres dogmatiske sedelighetsformler miste ethvert holdepunkt også overfor de mange som ennå tror at de trenger bibelsk veiledning i de menneskeligste av alle problemer tro og skjønnhet vil føre sine faner seirende frem over all hysteri og ideologi, over moralisering og filisteri, over livsfjernhet og dogmer.»

Under den første offisielt organiserte forsamling av «Glaube und Schönheit», som nylig fant sted i operaen i Dresden, holdt Baldur von Schirack en tale, hvori han fremhevet den samme tankegang og betegnet kristendommen som motstander av all skjønnhet og endog tro!: «Lengslen etter skjønnhet er ethvert arisk menneske medfødte og for ham åpenbarer sig det evige guddommelige i alle vakre mennesker. Skjønnhet er ham ikke alene et sanselig, men også et sedelig ideal. Den mørke middelalder, hvis utløpere ennå rekker inn i vår egen tid, har alltid betraktet de vakre skikkelser som karr for det onde og som helvetes blendverk Med tro forstår vi den mystiske kraft, som har satt våre falne kamerater i alle forgreninger av N. S. D. A. P. istand til å bringe det siste offer — hin kraft som besjeler Føreren i de skjebnesvangre avgjørelsesstunder og fyller hans folk når det betrakter ham. Vårt folk vil kun kunne hevde sin høie stilling mellom andre folk i de kommende århundrer når de etterfølgende generasjoner besitter den samme troskraft som vi idag, og det kan kun skje når vi utdanner våre unge piker til bærere og voktere av denne tro. Alle de unge kjempende tjenere av vår hårde tid venter av sine kvinner en dyp følelse for denne tids ideer.» Organisasjonen teller nu ca. en halv million unge medlemmer.

Interessant arkæologisk funn. Under de arkæologiske

utgravninger i Vatikanbyen, som har foregått gjennom lengere tid, har man funnet flere marmorrelieffer, som efter de sakkyndiges mening stammer fra keiser Tiberius' lengst forsvunne triumfbue, altså fra ca. år 37. Relieffene sidestilles i betydning med de berømte relieffer fra keiser Augustus' fredsalter Ara Pacis.

Funnet består av fire store bruddstykker, — det ene viser en prosesjon av prester og høie embedsmenn, det annet medlemmer av den keiserlige familie, det tredje keiser Tiberius' hode i profil, slik som han så ut som eldre. Dette er særlig interessant da man ellers kun har hans bilder på mynter. Utgravningene fortsettes nu på samme sted og man håper å støte på funn fra keiser Cleudius' tid. Det var ham som reiste triumfbuen for keiser Tiberius.

Liturgisk musikkundervisning i skolene. I Nederland har man feiret 10-årsjubileet for det efter sin stifterinne opkalte «Louise Ward-institutt», hvis oppgave det er å gjøre skolebarn fortrolig med den liturgiske musikk ånd og sette dem istand til verdig og vakkert å utføre den under gudstjenestene. Arbeidet har vakt oppmerksomhet også utenfor landets egne grenser. Den liturgiske musikkundervisning danner et vesentlig ledd av undervisningen i de nederlandske katolske folkeskoler og meddeles på 250 skoler i ca. 1000 klasser. 37 000 elever deltar ialt i disse timer med så godt resultat at da engang en gruppe av disse barn sang i Frankrike erklærte kapellmesteren i det berømte benediktinerabbedi Solesmes at den Wardske metode var et mesterverk av pedagogikk og psykologi. Ved 10-årsfesten i domkirken i Haaerlem celebrerte biskopen pontifikalmessen mens 800 barn utførte den liturgiske musikk.

Spanske gudløse til Moskva. Fra Moskva forlyder at «forbundet av kjempende gudløse» har invitert lederne for de spanske gudløse til å ta fast opphold i Russland, hvis Franco vinner den endelige veir. De vil få stilt et eget hus til sin rådighet. Man venter forøvrig nu tilsendelsen av de spanske fritenkeres arkiv, som er underveis til Moskva.

Fra Barcelona. Livet i Barcelona går nu sin vante gang, og det religiøse liv, som i lang tid har ligget nede, er våknet på ny. Straks efter byens inntagelse blev det på byens største plass reist et alter og avholdt en gudstjeneste, hvori også Barcelonas befrier, general Yagne, deltok. Efter den høitidelige messe holdt generalen en tale, hvori han overbragte alle kataloniene er broderlig hilsen fra det nasjonale Spania og forsikret den om at ingen skulde komme til å lide for at de hadde latt sig forvirre av falske marxistiske læresetninger.

Den følgende søndag blev det lest messer overalt i Barcelona igjen, men de fleste måtte leses i det frie da det var umulig på så kort tid å få satt de ødelagte kirker i verdig og brukbar stand. De vanærede gudshus frembyr et forferdelig syn med sine knuste glassmalerier, ødelagte bilder og ituslåtte statuer. Alt av verdi er stjålet, men man er allerede gått i gang med restaureringsarbeidene.

Ungdoms ykke - Kirkens styrke.

„Nu skal vår fremtid bygges.“

Til St. Georgsdagen 23. april

I byen Silena i Syria var det sorg. Byen var grepet av fortvilelse. Like utenfor byen i den sorte sjøen herjet en drage, vill og ildsprutende. Hver dag truet den med å falle over byen og ødelegge alt og alle. Og bare en ting kunde redde de ulykkelige borgere: Hver dag måtte det ofres en jomfru eller en yngling. Mange modige menn hadde forsøkt å ta livet av uhyret, men alt hadde vært til fånytt, stadig herjet dragen derute, og forlangte stadig sin tribut. Så en dag forlangte dragen at den vakreste kvinnen i byen, prinsesse Kleodolinde, skulde ofres til den. Den stakkars piken hadde allerede begynt sin vandring til sjøen, da en ung, tapper ridder kom til byen. Han var berømt fra mange ridderturneringer som en modig og sterk yngling, og alltid var han fylt av sitt ridderskaps djervø ånd. Uten å nøle red han ut mot sjøen og felte sin lanse for å gå mot dragen, mens Silenas innbyggere med spenning og bønn fulgte ridderens ferd mot byens fiende.

Kampen er het. Dragen er smidig og undgår alle farlige støt og spyr eiter og gnister ut mot Georg, som ridderen het, som behendig styrer sin hest unna alle dragens lumske utfall. Til sist begynner han bli trett, og dragen får kastet halen sin omkring hesten og rytteren, og har alt åpnet gapet for å sluke dem, da Georg med opbydelsen av alle sine krefter får stukket sin lanse dypt i dragens bryst, så det sorte blodet spruter vidt omkring, og dragen er stendød. Kongen i byen tilbyr redningsmannen sin datter som han har reddet til hustru og dessuten halve kongeriket som medgift, men Georg vil ikke ha noen lønn og reiser videre ut til nye farer og nye eventyr.

Slik lyder et av sagnene om speidernes skytspatros, St. Georg. Det historiske vi vet om denne helgen, er at han var en kappadokisk kristen av adelsfamilie som i 306 under forferdelige pinsler blev drept for sin tros skyld i Nikomedia på keiser Diokletians befaling. Han blev tidlig kåret som helgen og det knyttet sig en mengde sagn om hans person. Sagnet om kampen mot dragen kom med korsfarerne til Europa. Det som ligger til grunn for sagnet om St. Georgs bedrift, er en lokal fortelling om utørringen av en giftig sump som blev personifisert som dragen. Oldkirken optok dragen som sinnbillede på det onde, og over forti helgener er fremstillet som drageovervinnere. Georg betyr «akerdyrkeren», og derfor blev han vårens helgen, nattefrostens bekjemper, og hans fest blev lagt på den 23. april på skillet mellom vinter og sommer.

Han blir også betegnet som overvinneren over epidemier og derfor bærer mange sykehus hans navn.

Da speiderne skulde personifiser sitt ideal, var det

svært naturlig å velge St. Georg. Han hadde vunnet over det onde, han hadde beseiret sig selv. Han vilde følge ridderskapets plikter og hjalp andre uten å søke sin egen berømmelse, til sist ga han sitt liv for sin Gud. Alt dette er speideridealer, og derfor feires hans fest over hele verden av millioner speidere, katolikker og protestanter, hvite, sorte og gule. Derfor er han et ideal for dem som vil være nutidens riddere, fordi han vant over sig selv.

Øia.

Lars Eskeland: „Skimt“.

Lars Eskeland har beriket katolsk bokverden med en ny bok til påske, en bok som alle katolikker bør lese. I «Skimt» lar forfatteren leseren få et blick inn i en alvorlig katolikk tanker ved katolske minnesmerker i Norge, på Færøyane og i Rom, på pilegrimsreise til Stiklestad og til den eucharistiske verdenskongressen i Budapest, og under hans samkvem med kjente menn, katolikker så vel som ikke-katolikker. Med enkle, men allikevel så varme ord påviser han nødvendigheten av kirkens enhet, og han bekjenner sin tro på «*unam sanctam catholicam ecclesiam*», en hellig, katolsk kirke.

Men tro nå ikke at «Skimt» er en tørr videnskapelig bok. Nei, Lars Eskeland forteller enkelt og liketil om et besøk i domkirkeruinene på Hamar, eller i Callistokatakomben i Rom, eller en annen begivenhet i hans katolske liv. Og i hver skildring gir han uttrykk for de tanker han har i en slik stund.

All katolsk ungdom skulde lese «Skimt». Den fortjener det.

Som propagandabok egner den sig godt. Den skulde kunne vekke ikke-katolske kristne til å tenke over spørsmålet: Hva er sannhet? og hvor er Kristi kirke? Det lette og klare språk boken er skrevet på, gjør den godt skikket til dette.

Oslo russ.

P. S. Alle er vel klar over at skal man støtte katolsk aksjon, må man støtte de katolske forfattere ved å kjøpe deres bøker. Grunnen til at «Skimt» koster 4 kroner, er ganske enkelt den at vi katolikker er lite ivrige når det gjelder å kjøpe katolske bøker. Forlaget kan ikke regne med stor avsetning, så hvis det skal ha håp om å få sine og forfatterens utgifter dekket, må prisen bli høy. Om vi nå slo oss sammen noen av oss som vanskelig kan klare fire kroner? Vi betaler f. eks. en krone hver. Når de fire aksjonærene i boken har hatt den i en 2—3 uker hver, tilfaller boken en av dem. (Senere kan de samme fire spleise til en annen bok som kan tilfalle en annen.) Eller noe som nesten er enda bedre, de gir boken bort til en anderledes troende. Kjenner man ingen, ordner sikkert en prest med bortgivelsen. Og så kan dere sitte der med gleden over kanskje å ha gitt en anderledes troende noe å tenke på!

Oslo russ.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.